

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Nds/4/2018
Identifikačné číslo spisu: 7017201160
Dátum vydania rozhodnutia: 19.11.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7017201160.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne: W. W. N.Á., nar. XX.XX.XXXX, bytom Š. XXX/XX, Y., zast. JUDr. Silviou Kollárovou, advokátkou, so sídlom Štúrova 29, Levoča, proti žalovanej: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, so sídlom Šrobárova 2, Košice, IČO: 00 397 768, v konaní o všeobecnej správnej žalobe, o návrhu žalobkyne na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky návrhu žalobkyne na prikázanie veci vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 8S/1/2018 inému krajskému súdu n e v y h o v u j e .

Odôvodnenie

1. Žalobou podanou na Krajský súd v Košiciach dňa 18.12.2017 sa žalobkyňa domáhala zrušenia rozhodnutia dekanky Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach č. FIL005760/2017 FIL 002561/2017-105903 z 08.09.2017 o vylúčení žalobkyne zo štúdia a rozhodnutia rektora Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach č. REK2409/2017-UKR-12631 z 18.10.2017, ktorým bolo rozhodnutie dekanky potvrdené.

2. Podaním doručeným Krajskému súdu v Košiciach dňa 21.12.2017 žalobkyňa navrhla odňať vec Krajskému súdu v Košiciach a prikázať vec inému súdu mimo Košického a Prešovského kraja z dôvodu vhodnosti. Žalobkyňa má dôvodné a opodstatnené pochybnosti v zákonnosť a objektivitu pri postupe a rozhodovaní na Krajskom súde v Košiciach, nakoľko na tomto súde pracuje väčšina sudcov, absolventov práve Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnickej fakulty, takže nemožno vylúčiť istú lojalitu a empatiu pri postupe a rozhodovaní vo veci a tiež nezaujatosť sudcov miestne príslušného súdu ako hlavný predpoklad práva na spravodlivý proces. Presne rovnaké dôvodné a opodstatnené pochybnosti v zákonnosť a objektivitu sú aj pri postupe a rozhodovaní v prípade, že by daný spor mal príkaz prejednať a rozhodnúť Krajský súd v Prešove.

3. K návrhu žalobkyne na odňatie a prikázanie veci inému krajskému súdu z dôvodu vhodnosti sa žalovaná vyjadrila tak, že nesúhlasí s prikázaním veci inému krajskému súdu. Návrh žalobkyne považuje žalovaná za bezpredmetný, nedostatočne odôvodnený a bezdôvodný. Údajné pochybnosti žalobkyne sú založené len na domnienkach žalobkyne, ktoré nie sú podložené žiadnymi relevantnými skutočnosťami a dôkazmi. Žalovaná si dovoľí tvrdiť, že argumenty žalobkyne ohľadne prikázania veci inému krajskému súdu mimo Košického a Prešovského kraja z dôvodu, že na Krajskom súde v Košiciach pracuje väčšina sudcov, absolventov práve Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnickej fakulty, takže nemožno vylúčiť istú lojalitu a empatiu pri postupe a rozhodovaní vo veci, možno považovať za absurdné, a to z toho dôvodu, že v takomto prípade by podľa názoru žalobkyne mal byť vylúčený aj každý iný konajúci súd, na ktorom by právna zástupkyňa žalobkyne zastupovala svojich klientov a na ktorom by pôsobili minimálne osoby sudcov, ktorí by boli absolventmi rovnakej univerzity ako právna zástupkyňa žalobkyne, keďže by podľa názoru právnej zástupkyne žalobkyne mohli byť k jej osobe lojalní a empatickí.

4. Žalovaná ďalej uviedla, že predpokladom pre vylúčenie sudcu alebo dokonca celého súdu je to, aby boli naplnené nie len subjektívne dôvody pre vylúčenie sudcu, ale aj dôvody objektívne - zákonné. O pomere sudcu k strane sporu nemožno hovoriť, ak dokonca sudca stranu sporu pozná, avšak jeho vzťah k tejto osobe je neutrálny, a teda nie je ani priateľský alebo nepriateľský. Okrem toho je u sudcov predpokladaná vyššia miera profesionality, kolegiality a nadhľadu pre prejednanie a rozhodnutie vo veci.

5. Žalovaná poukázala aj na relevantnú judikatúru, ktorá pojednáva o miere intenzity vzájomného vzťahu medzi sudcom a stranou sporu a zainteresovanosťou konajúceho sudcu v konaní (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26.03.2015, sp. zn. 3Nc/4/2015, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 16.04.2014, sp. zn. 8Nc/12/2014, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 16.10.2013, sp. zn. 4Cdo/343/2013, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31.05.2012, sp. zn. 2Cdo/231/2011).

6. Krajský súd v Košiciach predložil uvedenú vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) na rozhodnutie postupom podľa § 85 ods. 3 a 4 zák. č. 162/2015 Z.z. Správny súdny priadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „S.s.p.“).

II.

Právny názor Najvyššieho súdu

7. Najvyšší súd ako súd, ktorý rozhoduje o prikázaní veci inému krajskému súdu (§ 85 ods. 4 S.s.p.) prejednal návrh žalobkyne na odňatie veci Krajskému súdu v Košiciach a prikázanie veci inému krajskému súdu z dôvodu vhodnosti a dospel k záveru, že v posudzovanom prípade nie sú splnené zákonné podmienky pre prikázanie veci z dôvodu vhodnosti.

Podľa § 85 ods. 3 S.s.p. vec možno prikázať inému správne súdu tej istej inštalácie aj z dôvodu vhodnosti. Účastníci konania majú právo sa vyjadriť k tomu, ktorému správne súdu by mala byť vec z dôvodu vhodnosti prikázaná, a tiež k dôvodom prikázania.

Podľa § 85 ods. 4 veta druhá S.s.p. o prikázaní veci inému krajskému súdu rozhoduje najvyšší súd.

8. Na úvod Najvyšší súd konštatuje, že zásada perpetuatio fori zakotvená v § 9 ods. 1 veta druhá S.s.p. môže predstavovať prekážku riadneho poskytnutia súdnej ochrany v správne súdnom konaní a to najmä vtedy, ak by bolo vhodnejšie, aby vec prejednal a rozhodol iný ako príslušný súd alebo ak by inak príslušný správne súd vo veci nemohol (nebol schopný) konať. Na prekonanie uvedených prekážok slúži procesný inštitút prikázania veci (pozri Češka, Z. a kol. Občanské právo procesné. 1. vydání. Praha: Panorama, 1989, s. 88). Prikázanie veci sa v procesnej teórii označuje aj pojmom delegácia. Podľa dôvodov, ktoré k prikázaniu veci (delegácii) inému než miestne príslušne súdu vedú, rozlišuje

procesná teória delegáciu nutnú (propter necessitatem) a delegáciu vhodnú (propter utilitatem).

9. Delegácia vecí z dôvodu vhodnosti predstavuje výnimku z práva účastníka súdneho konania na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), ako aj výnimku zo zákonom definovaných kritérií miestnej príslušnosti súdu. Účelom inštitútu delegácie z dôvodu vhodnosti je predovšetkým zabezpečenie hospodárnosti súdneho konania alebo jeho zrýchlenie. Dôvody delegácie môžu mať v praxi rozmanitú povahu, najmä však osobnú, zdravotnú, sociálnu alebo finančnú. Vzhľadom na charakter delegácie, ako výnimky z ústavne zaručenej zásady, podľa ktorej nikomu nemožno odňať zákonného sudcu a príslušnosť súdu vyplýva zo zákonom stanovených kritérií, musí mať takýto dôvod delegácie vždy výnimočný charakter. Dôvody pre odňatie vecí príslušnému správneému súdu z dôvodu vhodnosti musia byť teda natoľko významné, aby dostatočným spôsobom odôvodňovali prelomenie citovaných ústavných princípov

10. Ustanovenie § 85 ods. 3 S.s.p o delegácii vhodnej preto musí byť vykladané reštriktívne a k rozhodnutiu o delegácii vhodnej by mal súd pristúpiť len na základe výnimočných okolností. Z uvedeného vyplýva, že súd pri rozhodovaní o delegácii vhodnej musí byť pevne spútaný základnými zásadami správneho súdneho procesu (právo na spravodlivý proces) a vo svojom rozhodovaní nepripúšťať voluntarizmus, naopak dôsledne prihliadať k mravným, sociálnym a etickým stránkam delegácie (rovnako Jirsa, J., Trebatický, P., Korbel, F. a kol. Občanský soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I. § 1-78g Občanského soudního řádu. 1. vydání. Praha: JUDr. Karel Havlíček, Havlíček Brain Team, 2014, s. 82). Ak preto existujú pochybnosti o vhodnosti prikázania vecí inému správneému súdu, musí vedúci princíp práva na zákonného sudcu a príslušný súd vždy prevážiť, a súd nemôže návrhu na prikázanie vecí z dôvodu vhodnosti vyhovieť.

11. Dôvody vhodnosti pre prikázanie vecí (delegáciu) inému než miestne príslušnému správneému súdu môžu byť v závislosti na predmete konania, účastníkoch konania či iných okolnostiach rôzne. Sú však nimi spravidla také okolnosti, ktoré umožňujú hospodárnejšie, rýchlejšie alebo po skutkovej stránke spoľahlivejšie a dôkladnejšie prejednanie vecí iným, než miestne príslušným správneým súdom. Vždy však záleží na individuálnych okolnostiach prejednávanej veci, ktoré súd pri svojom rozhodovaní musí zvážiť a prihliadnuť k nim. V zmysle rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky možno prihliadnuť najmä na mimoriadne pomery účastníka konania, ako sú pohlavie, vek, zdravotný stav, rodinné pomery a pod. (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 09.12.2009, sp. zn. I. ÚS 379/09).

12. Naopak dôvodom na prikázanie vecí z dôvodu vhodnosti nemôže byť nesúhlas s konkrétnym postupom príslušného súdu alebo predpoklad kladného rozhodnutia iným súdom (rovnako Horváth, E., Andrášiová, A. Civilný sporový poriadok. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, s. r. o., 2015, s. 97).

13. Vo svetle uvedeného je úlohou Najvyššieho súdu v tejto veci posúdiť, či sú dané dôvody pre výnimočné použitie inštitútu vhodnej delegácie a rozhodnúť, či by konanie na inom krajskom súde bolo z komplexného pohľadu na vec hospodárnejšie, rýchlejšie a spoľahlivejšie než na miestne príslušnom Krajskom súde v Košiciach.

14. Najvyšší súd sa v prejednávanej veci stotožňuje s právnym názorom vyslovenom v uznesení Najvyššieho súdu z 28.06.2018, sp. zn. 8Nds/2/2018, v zmysle ktorého:

„Najvyšší súd uvádza, že ustanovenie § 85 ods. 3 Správneho súdneho poriadku, predstavuje právnu normu, ktorá explicitne nedefinuje, za akých podmienok súd rozhodne o prikázaní vecí z dôvodu vhodnosti na iný správny súd. Uvedené ustanovenie je možné preto považovať za právnu normu s relatívne neurčitou (abstraktnou) hypotézou, teda patrí k právnym normám, ktorých hypotéza nie je určená priamo právnym predpisom, a ktorá tak ponecháva správneému súdu, aby podľa vlastnej úvahy v každom jednotlivom prípade sám vymedzil hypotézu právnej normy zo širokého vopred neobmedzeného okruhu konkrétnych okolností. Zákon síce ponechal najvyššiemu súdu širokú možnosť uváženia, avšak

táto úvaha musí vždy zodpovedať zisteným skutkovým okolnostiam a musí byť logickým vyústením riadneho hodnotenia skutkových zistení."

15. Najvyšší súd sa oboznámil s dôvodmi, ktoré uviedla žalobkyňa v návrhu na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti, pričom vzal do úvahy najmä to, že pri posudzovaní splnenia zákonných predpokladov na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti sa spravidla jedná o kombináciu niekoľkých rozhodných skutočností, ktorým súd musí priradiť konkrétnu mieru relevancie a učiniť záver o tom, či tieto podmienky sú spôsobilé privodiť hospodárnejšie, rýchlejšie alebo po skutkovej stránke spoľahlivejšie a dôkladnejšie prejednanie veci iným, než miestne príslušným správny súdom.

16. Okolnosti, ktoré žalobkyňa uviedla v návrhu na odňatie veci Krajskému súdu v Košiciach a prikázanie veci z dôvodu vhodnosti, v podstate spočívajú v strohom konštatovaní o pochybnostiach v zákonnosť a objektivitu pri postupe a rozhodovaní na Krajskom súde v Košiciach, nakoľko na súde pracuje väčšina sudcov, absolventov Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, a preto nemožno vylúčiť ich empatiu a lojalitu. Z tých istých dôvodov nie je podľa žalobkyne vhodné, aby rozhodoval Krajský súd v Prešove.

17. Najvyšší súd sa nestotožňuje s názorom žalobkyne, že by samotná možnosť, že sudcovia sú absolventi Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach bola dôvodom na odňatie veci mieste príslušnému súdu. Ak by aj na Krajskom súde v Košiciach pôsobili len absolventi Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, neznamená to, že ich možno len z tohto dôvodu považovať za neobjektívnych. Sudca je predstaviteľom súdnej moci a skutočnosť, že je absolventom konkrétnej univerzity, ktorá vystupuje v pozícii žalobcu, nezakladá bez ďalšieho jeho osobný vzťah k prejednávanej veci, ktorý by bol dôvodom na jeho vylúčenie z rozhodovania. Sudca je zároveň súkromnou osobou, ktorá sa dostáva do rozmanitých právnych vzťahov, no jeho profesionalita ako predstaviteľa súdnej moci je bariérou, ktorá umožňuje tieto vzťahy oddeľovať od jeho rozhodovacej činnosti.

18. Najvyšší súd poukazuje v tejto súvislosti na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31.05.2012, sp. zn. 2Cdo/231/2011, kde bolo konštatované, že:

„Za taký vzťah sudcu k veci, ktorý by zakladal dôvod na jeho vylúčenie podľa § 14 ods. 1 O.s.p., nemožno napokon považovať ani skutočnosť, že predmet sporu sa dotýka všetkých sudcov.

Všeobecné tvrdenie, že predmet sporu sa dotýka všetkých sudcov, teda námietka, že má ísť o situáciu, v ktorej pre vzťah k veci de facto nie je v Slovenskej republike jediný sudca, u ktorého by nechýbali pochybnosti o jeho nezáujatosti predmetnú právnu vec prejednať a rozhodnúť, je bez právneho významu."

19. Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vyplýva povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezáujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K účastníkom konania je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k prejednávanému prípadu, účastníkom konania a ich zástupcom vždy vecný, profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od veci, od účastníkov konania a od všetkého, čo súvisí s prejednávaním veci, je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva. Všeobecne sa u sudcu predpokladá a vyžaduje stupeň nadhľadu, ktorý je vyšší než v bežných spoločenských vzťahoch alebo situáciách.

20. Žalobkyňa v konaní žiadnym relevantným spôsobom nepodložila, že by sa sudcovia na miestne príslušnom súde pri postupe a rozhodovaní správali neobjektívne, vystupovali zaujato k stranám sporu, resp. že by si takýto profesionálny nadhľad nezachovali, teda že by bolo ohrozené alebo porušené právo žalobkyne na spravodlivý proces.

21. Podľa názoru Najvyššieho súdu je potrebné dôsledne odlišovať mieru intenzity vzťahu sudcu k prejednávanej veci, čo vyplýva aj z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26.03.2015, sp. zn. 3Nc/4/2015, v zmysle ktorého:

„Aj sudcovia denne vstupujú do rozmanitých právnych vzťahov, pričom mnohé z nich majú povahu spotrebiteľských právnych vzťahov. Je reálny predpoklad, že prevažná väčšina sudcov má účet v banke, používa mobilný telefón a internet, je pripojená na káblovú televíziu, odoberá vodu, plyn, elektrinu, niektorí sudcovia uzatvorili zmluvu o hypotekárnom úvere, zmluvu o pôžičke, prípadne leasingovú zmluvu a pod.

Ak by mala byť opodstatnená argumentácia povinnej obsiahnutá v jej námietke zaujatosti, bol by každý sudca Slovenskej republiky - bez ďalšieho - vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí v konaní, účastníčkou ktorého je niektorá banka (a je jedno či banka, v ktorej má sudca účet, alebo iná banka). V konkurenčnom prostredí trhu bankových služieb totiž procesný (ne)úspech jednej z bánk v niektorom občianskom súdnom konaní môže za istých okolností znamenať ekonomický a iný (ne)úspech inej, konkurenčnej banky. Z rovnakého dôvodu by žiadny sudca Slovenskej republiky, ktorý má a používa mobilný telefón, nemohol konať a rozhodovať v konaniach, účastníkom ktorých je niektorý z mobilných operátorov.“

22. Najvyšší súd navyše dodáva, že argumentácia žalobkyne o vhodnosti vec delegovať mimo Košického a Prešovského kraja, kde pôsobia sudcovia, väčšinou absolventi Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach ako sa vyjadrila žalobkyňa, nevylučuje možnosť, že by na inom krajskom súde nebol sudcom rovnako absolvent tejto fakulty.

23. Na základe uvedeného, podľa Najvyššieho súdu, v posudzovanom prípade také závažné a výnimočné okolnosti, ktoré by odôvodňovali prikázanie veci inému než miestne príslušnému súdu z dôvodu vhodnosti, nie sú dané, preto Najvyšší súd podľa § 85 ods. 3 S.s.p. návrhu žalobkyne na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti nevyhovel, majúci na zreteli, že ak by rozhodol o delegácii veci na iný správny súd, bez toho aby na to boli splnené podmienky podľa § 85 ods. 3 S.s.p., porušil by tým ústavne zaručené právo zakotvené v článku 36 Listiny základných práv a slobôd, ktorý predstavuje inštitucionálnu záruku práva na spravodlivý proces (nález Ústavného súdu Českej republiky zo 07. októbra 1996, sp. zn. IV. ÚS 222/96).

24. Zloženie senátu v tejto veci Najvyšší súd odvodil z ustanovenia § 25 veta prvá S.s.p. a § 44 ods. 3 C.s.p. v spojení s § 46 ods.1 C.s.p., v ktorých je upravené zloženie senátu Najvyššieho súdu tak, že sa skladá z predsedu senátu a dvoch sudcov. Zároveň vychádzal i z obsahu dôvodovej správy k S.s.p., z obsahu ktorej vyplýva, že v správnom súdnictve päťčlenný senát Najvyššieho súdu rozhoduje podľa § 21 písmeno b/ S.s.p. vo veciach uvedených v § 11 písm. a/ - g/ S.s.p., t.j. ako súd prvej inštancie. Rozhodovanie Najvyššieho súdu o nesúhlase správneho súdu s miestnou príslušnosťou je upravené v § 18 ods. 3 S.s.p., čo znamená, že Najvyšší súd tu nerozhoduje ako súd prvej inštancie, preto Najvyšší súd rozhoduje v trojčlennom senáte, ktorý je zložený z predsedu senátu a dvoch sudcov.

25. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodol pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný (§ 439 ods. 2 písm. d/ S.s.p.).